

Commissiedebat Klimaatakkoord Gebouwde Omgeving – 9 april 2025

Vrijwel alle Nederlanders die hun huis de afgelopen jaren hebben verduurzaamd zijn dik tevreden en hebben daarbij minder zorgen over de energierekening. Maar omdat veel mensen het overheidsbeleid als zwabberend ervaren, neemt de vraag naar verduurzamingsmaatregelen enorm af. Hierdoor moeten isolatie- en installatiebedrijven van warmtepompen, zonnepanelen en warmtenetten flink afschalen en zijn in de zonne- en isolatiesector al veel bedrijven omgevallen. Om ons tegen de grillige aardgasprijs als gevolg van geopolitieke invloeden te beschermen is het nodig om onze afhankelijkheid van aardgasimport te verkleinen. Door woningen en gebouwen massaal te verduurzamen helpen we burgers en bedrijven met het verlagen van hun energierekening en kunnen onze MKB-bedrijven daar een goede boterham aan verdienen. De NVDE roept op om meer oog te hebben voor de financiële kwetsbaarheid van zowel burgers als bedrijven. Verduurzaming zorgt voor warme woningen, een voorspelbare energierekening, veel minder gasimport én een flinke toename in economische investeringen van onze bedrijven op eigen bodem.

Samenvattend: geef burgers en bedrijven grip op hun energierekening

Verduurzaming geeft mensen grip op de energierekening en draagt bij aan bestaanszekerheid. Daarom zijn de volgende maatregelen nodig:

- Woningeigenaren moeten blijvend worden ondersteund in de verduurzaming van woningen. Dat betekent langjarige zekerheid over subsidie en continuering van (0%-rente) leningen vanuit het Nationaal Warmtefonds.
- Isolatiebedrijven kunnen meer woningen isoleren met de eDNA-methode, om zo huishoudens te helpen met het verlagen van de energierekening. Help de isolatiesector weer met de opbouw van isolatiecapaciteit door een meer continue vraag naar isolatiemaatregelen, o.a. door handelingsperspectief voor bewoners te bieden bij gevonden vleermuis-DNA én door adequate uitvoering van de Lokale Isolatie Aanpak
- De autonomie van burgers en Nederland kan worden vergroot door meer zelfopgewekte zonnestroom (direct) te gebruiken in woningen en gebouwen en in verduurzamingsmaatregelen te investeren die het zelfverbruik verhogen. Kolen- en gascentrales hoeven dan minder vaak aan.
- Het Warmtebod helpt de uitrol van warmtenetten vlot te trekken. Een Warmtealliantie van vele organisaties, gemeenten en bedrijven geeft aan wat zij zélf kunnen doen en wat daarvoor nodig is vanuit het Rijk.

Geef burgers en bedrijven grip op de energierekening door structurele verduurzaming

Door woningen en gebouwen massaal te verduurzamen helpen we burgers en bedrijven met het verlagen van hun energierekening, kunnen onze MKB-bedrijven daar een goede boterham aan verdienen en zijn we minder afhankelijk van het buitenland en geïmporteerd aardgas. [Schrikbarende cijfers van de vraagafname](#) afgelopen jaar laten een stagnatie in de gehele verduurzaming van de gebouwde omgeving zien, vaak als gevolg van zwabberend of onduidelijk beleid. Het volgende is daarom nodig:

- Borg zoveel mogelijk continuïteit en vroegtijdige zekerheid in het beleid; specifiek in de ISDE-regeling en het Nationaal Warmtefonds met 0%-rente leningen.** Door wisselend of niet passend beleid is de vraag naar verduurzamingsmaatregelen flink gekelderde. Aanpassingen of wijzigingen in de ISDE-regeling en het Nationaal Warmtefonds kunnen zo'n zelfde effect hebben in de markt. Er is daarom vroegtijdige zekerheid nodig over de ISDE-subsidiehoogte, de technieken die in aanmerking komen en voldoende budget vanaf 2027. Bij het Nationaal Warmtefonds is het voortzetten van het huidige aanbod van wezenlijk belang, inclusief de mogelijkheid om tegen 0%-rente te lenen bij een maximum verzamelinkomen van €60.000. Juist voor de huishoudens die niet in staat zijn om zelf (in één keer) de uitgevoerde maatregelen direct te betalen, is verduurzaming daardoor mogelijk. Steeds meer huishoudens met een laag- of middeninkomen vinden de weg naar het Warmtefonds. Nu kan het huidige aanbod van het Warmtefonds niet (volledig) worden doorgezet tot tenminste 2030.
- Voortvarend aan de slag met de eDNA-methode en het herstellen van de isolatievraag en uitvoeringscapaciteit.** De NVDE is heel blij met het opnemen van [de eDNA-methode als erkende maatregel in de Omgevingsregeling](#). Afgelopen 1,5 jaar is **de isolatiecapaciteit gehalveerd en de vraag naar spouwmuurisolatie met meer dan 70% afgenomen**. Met zelfs negatieve effecten op andere typen isolatiemaatregelen, zoals vloerisolatie waar de afname zo'n 50% betreft. Nu de mogelijkheid er is om eDNA jaarrond toe te passen, ziet de isolatiesector weer kansen om op te schalen en huishoudens te helpen met een lagere energierekening. Daarvoor is continuïteit en zekerheid nodig in de stroom van isolatiemaatregelen, naast publieksvoorlichting op korte termijn. Dat betekent dat bij gevonden vleermuis-DNA in de spouw een betaalbaar alternatief voor handen moet zijn om de woning iets later alsnog te kunnen isoleren. **Provincies zouden daarom de combinatie van eDNA met de natuurvriendelijke isolatie aanpak (NVI) moeten toestaan. Ook toepassing van eDNA in gemeenten met een definitief soortenmanagementplan (SMP) is noodzakelijk.** Ook is het nodig adequaat uitvoering te geven aan de Lokale Aanpak Isolatie binnen het Nationaal Isolatieprogramma en in te zetten op een grootschalige wijkenaanpak. Zo wordt een continue 'bouwstroom' gecreëerd en kunnen burgers zo snel mogelijk worden geholpen met het grip krijgen op hun energierekening (zie hieronder verder).
- Kies van de Menukaart voor Groene Groei zodat burgers en bedrijven er warm bij kunnen zitten, zonder stress over de energierekening.** Uit de Klimaat- en Energieverkenning 2024 blijkt dat de besparingsdoelen niet binnen bereik zijn. Daarmee staat een comfortabele, betaalbare en gezonde woning of bedrijfspand letterlijk en figuurlijk op de tocht. Het is dus zaak dat met aanvullend beleid de besparingsdoelen alsnog binnen bereik komen. Om daarbij te helpen, heeft de NVDE [deze 'Menukaart voor Groene Groei'](#) gemaakt met mogelijke maatregelen voor o.a. de gebouwde omgeving. Eén van deze maatregelen is het wijk voor wijk aanpakken van slecht geïsoleerde

woningen, waarin veelal mensen met een laag inkomen wonen. Met de middelen uit het Social Climate Fund kan Nederland een start maken met het verduurzamen van slecht geïsoleerde woningen van bewoners met een laag inkomen. Om de slagkracht te vergroten zouden vervolgens de opbrengsten uit ETS2 kunnen worden gebruikt om deze huishoudens te helpen aan een warme, gezonde woning met een lage energierekening. Met een grootschalige wijkaanpak ter waarde van €5 miljard kunnen een half miljoen huishoudens worden geholpen met het fors verlagen van hun energierekening, namelijk zo'n € 1.100. Daarbij hoeft Nederland dan zo'n 500 miljoen kuub minder aan buitenlands aardgas te importeren en besparen we 1 Megaton aan CO₂.

- **Waardeer verduurzamingsmaatregelen in het energielabel op de juiste manier.** Om ervoor te zorgen dat verduurzamingsmaatregelen een aantrekkelijke keuze zijn, is het juist waarderen van maatregelen zoals een warmtenetaansluiting en vloerisolatie nodig. Met de implementatie van de EU-richtlijn EPBD-IV wordt een nieuwe bepalingmethode voor de energieprestatie van gebouwen voorzien. De NVDE is er niet gerust op dat alle technieken eerlijk meewegen. Ook worden tot de implementatie, naar verwachting 2030, bepaalde verduurzamingsmaatregelen niet goed (genoeg) meegeteld in het energielabel met als grote zorg dat woning- en gebouweigenaren er niet voor kiezen, dit niet (voldoende) terugzien in de waarde van het vastgoed of ongezonde woningen blijven bestaan of juist ontstaan. Door een aanpassing in het Besluit huurprijzen woonruimte kunnen warmtenetten op de juiste manier worden gewaardeerd.

Meer zelfopgewekte stroom gebruiken en verduurzamen, vergroot autonomie van burger en Nederland

Het is belangrijk om mensen te stimuleren meer van hun zelfopgewekte stroom direct te gebruiken, nu de salderingsregeling wordt beëindigd. Dan is de stroom waardevoller en hoeven op andere momenten kolen- en gascentrales minder aan. Wat juist in tijden van geopolitieke spanningen onze afhankelijkheid van buitenlands aardgas verkleint. Door het zelfverbruik van opgewekte zonnestroom te verhogen kan nog steeds een goede terugverdientijd worden gerealiseerd, blijkt uit het onderzoek van CE Delft en TNO.

- **Verhoog het zelfverbruik van zonnestroom door het instellen van een 'zelfverbruik-bonus' binnen subsidieregelingen en betere voorlichting.** Dat is een bonus op bijvoorbeeld de huidige ISDE-subsidie wanneer woningeigenaren en verhuurders naast (bestaande) zonnepanelen investeren in maatregelen waarmee hun zelfverbruik wordt vergroot.
- Bovendien is meer zelfverbruik goed tegen de stroomspits op het elektriciteitsnet, want stroom die je zelf opwekt én meteen gebruikt, hoef je niet te transporteren. Als in een wijk vervolgens de energievraag en het aanbod beter worden afgestemd, wordt de zelfconsumptie op wijkniveau nog verder verhoogd. Dat is mogelijk door individuele en collectieve opslag met een (hoge) mate van flexibiliteit te stimuleren en door slimme aansturing en communicatie met energiemanagementsystemen (EMS). Daarbij is het van belang nieuwe spelregels te ontwikkelen (en voorwaardelijk te stellen voor subsidie) zodat de piekbelasting op het elektriciteitsnet niet verder toeneemt en de stroomspits niet verergert. Ook zouden aanstuurbare apparaten een streepje voor kunnen krijgen in de ISDE.
- Met het verlagen van de energiebelasting op elektriciteit wordt de aanschaf van apparaten die het zelfverbruik verhogen aantrekkelijker en valt de energierekening lager uit. De NVDE is daarom

positief over de [oproep van de Europese Commissie](#) om de energiebelasting op elektriciteit te verlagen.

Warmtebod helpt de uitrol van warmtenetten vlot te trekken

In het afgelopen jaar is de ontwikkeling van warmtenetten vrijwel volledig gestagneerd. Enerzijds omdat het lastig is om de businesscase rond te rekenen en de investeerbaarheid onvoldoende is geborgd, anderzijds vanwege de onzekerheid over de betaalbaarheid voor de bewoners zelf. De aanhoudende onzekerheid over de marktordening heeft evenmin geholpen. Zonder een positie in te nemen over de voorliggende eigendomskeuze hecht de NVDE er aan dat gemeenten zoveel mogelijk ruimte krijgen voor de door hun gewenste vruchtbare samenwerking met de verschillende partijen in het speelveld, om zoveel mogelijk verdere vertraging bij de realisatie van warmtenetten te voorkomen. Het is daarbij cruciaal dat bewoners meeprofiteren van een warmtenet als dat maatschappelijk tot lagere kosten leidt. Op 14 januari is daarom [het Warmtebod](#) aan minister Hermans (Klimaat & Groene Groei) overhandigd. **De NVDE ondersteunt het Warmtebod, waarin een Warmtealliantie van vele organisaties en bedrijven een bod doet aan het Rijk. In het Warmtebod staat wat deze partijen zélf kunnen doen en nodig hebben om vaart te maken bij de uitrol van warmtenetten.** Meer dan vijftig gemeenten doen mee en geven aan dat, mits de eindgebruikerskosten worden verlaagd, 540.000 en 630.000 woningen in wijken aangesloten kunnen worden op een warmtenet tussen nu en 2035. Ook lokale initiatieven en warmtegemeenschappen zien ruimte om de ontwikkeling van warmtenetten verder te versterken, met een verwachte 25.000 aansluitingen tot 2030.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gas en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industrie. De activiteiten voor duurzame energie bij 1.600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim € 43 miljard en bijna 200.000 werknemers in Nederland.